

Innspill til Trondheim kommunes budsjett 2026

Økt ramme for kunst- og kulturtiltak

Trondheim har et mangfoldig kunst- og kulturliv som beriker byen og gir den en tydelig identitet. Det er en sentral drivkraft for samfunnsutviklingen som danner møtesteder, skaper arbeidsplasser og gir innbyggerne et bredt spekter av opplevelser og refleksjoner som beriker hverdagen.

Kulturfeltet skaper verdier langt utover sin egen sektor. Et levende kulturliv skaper attraktive bymiljøer, fremmer sosial inkludering og har en positiv effekt på folkehelsen. Samtidig er det en viktig indikator på ytringsfrihet og demokratisk deltakelse. I tillegg tiltrekker kunst- og kultur studenter, næringsliv og turisme, noe som stimulerer økonomien og bidrar til vekst i både befolkningen og handels- og reiselivsnæringen.

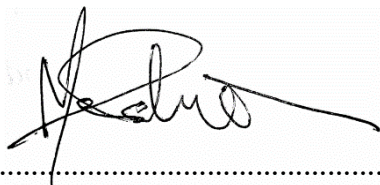
For å sikre et bærekraftig kulturliv er investeringsvilje og forutsigbar offentlig finansiering avgjørende. Kommunale tilskuddsordninger og strategiske satsinger er essensielle for å opprettholde kunstnerisk kvalitet, tilgjengelighet og videre utvikling. Likevel er dagens budsjetttramme i Trondheim kommune begrenset, noe som gjør at mange verdifulle prosjekter ikke får nødvendig støtte, og at nyskapende initiativer og utviklingsarbeid begrenses.

Råd for kunst og kultur i Trondheim (RKKT) støtter derfor Byrådets mål om at kulturbudsjettet skal utgjøre 3 % av kommunens samlede driftsbudsjett innen 2027. I budsjettet for 2026 er andelen til kulturformål 2,52 %. Det betyr at en samlet økning på 72 millioner kroner er nødvendig for å nå målet. For å sikre en opptrapping er det viktig å prioritere økte investeringer allerede i 2026. Vi anbefaler at økningen fordeles over to år, med en første bevilgning i 2026 og den resterende i 2027. RKKT ønsker å være en aktiv ressurs og pådriver i denne satsingen og vil bidra med kompetanse, samarbeid og strategisk rådgivning for å sikre at midlene gir størst mulig kunstnerisk og samfunnsmessig effekt.

Vi oppfordrer Trondheim kommune til å utvide budsjettrammen for kunst- og kulturtiltak, slik at flere prosjekter kan få støtte gjennom de søkbare tilskuddsordningene. Samtidig anbefaler vi en målrettet satsing på initiativer som styrker Trondheims posisjon som en ledende kulturby. Dette innspillet er i tråd med Byrådets ambisjoner, og vi foreslår at første trinn i opptrappingen innebærer en økning på **36 millioner kroner i 2026**.

Se vedlagt forslag for prioriterte fordelinger og utdypende begrunnelser.

Med vennlig hilsen,

.....
Martin Palmer

Styreleder, Råd for kunst og kultur i Trondheim

Forslag til budsjettprioriteringer

BUDSJETTPOSTER	
Tilskudd til profesjonelle kunst- og kulturaktører	6 000 000
Tilskudd til fritidskulturlivet	4 000 000
Husleiekompensasjonsordning	2 000 000
Arbeids- og prod.fellesskap: Admin. og drift, Husleiestøtte	3 000 000
Driftstilskudd til institusjoner	4 000 000
Styrking av kulturskoler	6 000 000
SATSINGER	
Årlige kulturprogram mot 2030	5 000 000
Kultur i byutviklingen	2 000 000
Posisjoner som kulturby	2 000 000
Kulturnæringsløft	2 000 000
	36 000 000

1. Tilskudd til profesjonelle kunst- og kulturaktører

Kommunens oversikt over søkertall, bevilgninger, omsøkte beløp og faktisk tildelte midler viser at støtten til profesjonelle kunst- og kulturaktører i Trondheim er langt fra tilstrekkelig til å dekke det reelle behovet. Den høye søknadsmengden bekrefter at mange kunstnere og kulturaktører velger å etablere seg i byen. Samtidig innebærer dette at mange verdifulle prosjekter med høy kunstnerisk kvalitet og samfunnsmessig betydning ikke får nødvendig finansiering for å realiseres fordi tilgjengelige midler er for begrensede.

Et rikt og dynamisk kulturliv avhenger av at kunstnere og kulturarbeidere har mulighet til å skape, eksperimentere og utvikle nye uttrykk. Uten tilstrekkelig økonomisk støtte risikerer Trondheim å miste kreative talenter og innovative kulturprosjekter til andre byer med bedre finansieringsordninger. En økning i søkbare midler til det frie feltet er derfor et av de mest målrettede og effektive tiltakene for å sikre et levende kunst- og kulturliv i byen. Dette samsvarer også med Byrådets mål om å bruke kulturen som en positiv drivkraft i byutviklingen.

Flere søkbare tilskuddsmidler vil bidra til å:

- **Sikre en større kunstnerisk bredde og høyere kvalitet i Trondheims kulturliv**, ved å gi flere kunstnere mulighet til å utvikle og formidle sine prosjekter.
- **Styrke profesjonelle kunstneres evne til å skape, produsere og formidle kunst**, slik at byen får et mer nyskapende og robust kulturfelt.
- **Tydelig signalisere at Trondheim kommune satser på kunst og kultur**, noe som vil bidra til økt anerkjennelse og stolthet rundt byens kulturelle identitet.
- **Gjøre Trondheim mer attraktiv for kunstnere og kulturarbeidere**, både nasjonalt og internasjonalt, ved å tilby gode finansieringsmuligheter og sterkere faglige miljøer.
- **Legge til rette for et variert og inkluderende fritidskulturliv**, da et sterkt profesjonelt kunst- og kulturfelt er premissleverandør for et vitalt økosystem innen kunst- og kulturlivet hva gjelder frivillighet, opplæring og utdanning for barn og unge, samt rekruttering til både kunstinstitusjonene og det frie feltet.

Vi anbefaler å øke bevilgningen for denne posten med **6 millioner kroner**.

2. Tilskudd til fritidskulturlivet

Fritidskulturlivet spiller en avgjørende rolle som arena for deltagelse, inkludering og rekruttering til kunst- og kulturfeltet. Det gir barn, unge og voksne muligheten til å utforske og utvikle sine kunstneriske og kreative evner, samtidig som det skaper fellesskap og tilhørighet. Frivillige kulturaktører, lokale initiativ og lavterskeltilbud bidrar til et rikt og variert kulturliv som er tilgjengelig for alle, uavhengig av sosial eller økonomisk bakgrunn.

Til tross for fritidskulturlivets store betydning, er mange initiativer underfinansiert og mangler nødvendig støtte for å opprettholde og videreutvikle sine aktiviteter. Dagens budsjettammer er ikke tilstrekkelige til å møte det økende behovet for inkluderende kulturtilbud i hele byen. Styrking av tilskuddene vil bidra til å sikre et mer tilgjengelig, mangfoldig og bærekraftig fritidskulturliv.

En økning i tilskuddene vil:

- **Styrke lavterskeltilbud og gi flere muligheten til å delta i kunst- og kulturaktiviteter,** uavhengig av økonomiske forutsetninger eller tidligere erfaring. Dette vil senke terskelen for deltagelse og sørge for at flere får muligheten til å utvikle seg kunstnerisk.
- **Bidra til økt mangfold og inkludering i kultursektoren,** ved å gi rom for flere uttrykk og deltagelse fra ulike sosiale, kulturelle og økonomiske grupper. Dette vil styrke Trondheim som en by der alle har tilgang til kultur, både som utøvere og publikum.
- **Sikre at flere frivillige kulturaktører kan opprettholde og videreutvikle sine aktiviteter,** slik at de kan fortsette å tilby et bredt spekter av kunst- og kulturtilbud. Mange av disse aktørene driver på frivillig basis med begrensede ressurser. Økt støtte vil gi dem større handlingsrom og forutsigbarhet.

Å investere i fritidskulturlivet er en investering i fellesskap, deltagelse og talentutvikling. En økning i tilskuddene vil sikre at flere innbyggere får tilgang til meningsfulle kulturaktiviteter, samtidig som det styrker Trondheim som en by med et inkluderende og levende kulturliv.

Vi anbefaler å øke bevilgningen for denne posten med **4 millioner kroner**

3. Husleiekompensasjonsordning

Tilgangen på profesjonelle scener og kulturarenaer er avgjørende for at det lokale kulturlivet i Trondheim skal kunne utvikle seg og nå ut til et bredt publikum. Samtidig er høye leiekostnader en av de største hindrene for mange frivillige og ikke-kommersielle kulturaktører. Kor, korps, orkestre, teater- og dansegrupper, musikkteater og andre har et betydelig behov for tilgang til egnede lokaler, men begrensede økonomiske ressurser gjør det utfordrende å gjennomføre konserter, forestillinger og arrangementer i byens større kulturarenaer.

I forlengelse av økte tilskudd til fritidskulturlivet anbefaler vi en å øremerke midler til refusjon for leie av egnede lokaler.

En husleiekompensasjonsordning vil sikre at det lokale kulturlivet får større mulighet til å gjennomføre arrangementer på profesjonelle arenaer, og bidrar slik til å styrke både de ulike utleieaktørene i bransjen og samarbeid på tvers av miljøer.

Erfaringer fra lignende ordninger i byer som Bergen, Stavanger og Drammen viser at tilskudd til husleie er et målrettet og effektivt virkemiddel for å styrke kulturaktørenes handlingsrom, samtidig som publikum får tilgang til et bredere kulturtilbud av høy kvalitet.

Husleiekompensasjon vil:

- **Sikre at et større mangfold av kulturaktører får tilgang til gode kulturarenaer**, og dermed bidra til økt bredde i kulturtilbudet.
- **Styrke mulighetene for amatørkultur og frivillige kulturaktører** til å presentere sine produksjoner i profesjonelle omgivelser, noe som vil heve det kunstneriske nivået og gi bedre publikumsopplevelser.
- **Legge til rette for at barn og unge i større grad kan oppleve og delta i kulturproduksjoner**, både som utøvere og publikum.
- **Skape mer aktivitet i byens større kulturarenaer** og sørge for at disse brukes bredt av både profesjonelle og frivillige aktører.
- **Bidra til at Trondheim kommune tydelig viser sin satsing på kunst og kultur**, og skaper et mer inkluderende og dynamisk kulturliv.

Vi anbefaler å avsette **2 millioner kroner** til denne posten.

4. Arbeidsfellesskap for profesjonelle kunstnere, husleiestøtte;

Administrasjon og drift av profesjonelle arbeids- og produksjonsfellesskap

Produksjonsfellesskap er avgjørende for å sikre kunstnere og kulturarbeidere tilgang til rimelige arbeidslokaler, nødvendig utstyr og faglige nettverk. Slike fellesskap legger til rette for et mer stabilt og bærekraftig kunstnerisk virke, der aktørene kan dele ressurser, samarbeide og utvikle nye prosjekter i et inspirerende miljø. Tilgangen på egnede arealer og gode produksjonsvilkår er derfor en grunnleggende forutsetning for å opprettholde og videreutvikle et sterkt og skapende kulturliv i Trondheim.

Byrådets ambisjon om å skape forutsigbare driftsvilkår for kulturlivet gjør det nødvendig å investere i slike arbeidsfellesskap. Mange kunstnere og kulturaktører opplever økonomisk usikkerhet og mangel på egnede produksjonslokaler, som igjen begrenser muligheten for kunstnerisk utvikling og innovasjon. Uten god tilgang til stabile og rimelige arealer for produksjon risikerer Trondheim å miste dyktige kunstnere til andre byer med bedre rammevilkår.

Gode arbeidsforhold og stabile produksjonsvilkår styrker ikke bare kunstnerne, men også byens samlede kulturtilbud, og bidrar til at Trondheim er et sted hvor kunstnere ønsker å bo og skape.

Økt finansiering av produksjonsfellesskap vil bidra til å:

- **Sikre stabile og bærekraftige arbeidsforhold for kunstnere**, slik at de kan utvikle sitt virke uten å stå i en konstant forhandling om egnede lokaler og ressurser.
- **Styrke Trondheim som en attraktiv by for kunst og kultur**, der skapende virksomhet trives og tiltrekker seg nye talenter og initiativer.
- **Fremme samarbeid og kunnskapsdeling** på tvers av ulike kunstneriske uttrykk og kulturfelt, som vil bidra til økt innovasjon, tverrfaglige prosjekter og en mer dynamisk kunstscene.

I tillegg anbefaler vi at kommunen vurderer å øke taket på én million kroner for tilskudd til administrasjon og drift. En justering av denne grensen vil gi kulturaktører større forutsigbarhet og mulighet til å videreutvikle sine virksomheter, noe som igjen vil bidra til et mer bærekraftig kulturliv i Trondheim.

Vi anbefaler å øke bevilgningen for disse postene med **4 millioner kroner**.

5. Styrking av driftstilskudd til kunst- og kulturinstitusjoner, festivaler etc.

Trondheim kommune har et viktig mangfold av institusjoner, organisasjoner og ulike kulturvirksomheter på faste driftsposter. Disse aktørene er avgjørende for byens kulturelle infrastruktur og bidrar til et variert, inkluderende og levende kulturtilbud for innbyggerne. For at de skal kunne opprettholde og videreutvikle virksomheten sin, er forutsigbare økonomiske rammer en nødvendighet.

Disse aktørene har behov for årlige indeksreguleringer for å unngå realnedgang i bevilgningene og sikre at aktivitetsnivå og forpliktelser kan opprettholdes. Samtidig bør det være rom for målrettede styrkinger av institusjoner og organisasjoner med potensial for videre utvikling. Flere av byens kulturaktører spiller en nøkkelrolle i både lokal, nasjonal og internasjonal utveksling, og deres vekst og utvikling er avgjørende for at Trondheim skal forbli en attraktiv kulturby.

En øremerket bevilgning til indeksregulering og styrking av kulturinstitusjoner vil:

- **Sikre at byens etablerte kulturaktører kan opprettholde og videreutvikle sitt arbeid** uten å måtte redusere aktivitet eller innhold som følge av underfinansiering.
- **Gi institusjoner og organisasjoner økonomisk forutsigbarhet og fleksibilitet** til å videreutvikle sitt kunstneriske og kulturelle arbeid.
- **Gi publikum et mangfoldig kulturtilbud** ved at institusjonene får bedre rammer for å satse på nye kunstneriske prosjekter, formidlingsprogrammer og publikumsutvikling.
- **Styrke Trondheims posisjon som kulturby** og legge til rette for økt nasjonal og internasjonal synlighet og samarbeid.

Vi anbefaler at det avsettes **4 millioner kroner** til dette formålet.

6. Styrking av kulturskoler

Kulturskolene er en grunnmur for unge kulturutøvere og et viktig springbrett for ungdom som ønsker å satse på kunst og kultur. Den gir ikke bare kunstnerisk opplæring og skaper et kulturelt fellesskap, men fungerer også som en viktig arbeidsplass for kunstnere. For mange barn og unge er kulturskoler den første inngangsporten til kunstnerisk utfoldelse, og et sterkt kulturskoletilbud bidrar til å styrke både rekruttering og talentutvikling innenfor kunst- og kulturfeltet.

I tråd med Leangen-erklæringen bør Trondheim kommune satse på å styrke kulturskolene for å:

- **Redusere ventelister og øke kapasiteten**, slik at flere barn og unge får tilgang til et kvalitativt kunst- og kulturtilbud.
- **Forbedre rammebetingelsene for private kulturskoler**, slik at flere aktører kan bidra til et bredere og mer mangfoldig tilbud med større valgfrihet.
- **Videreføre og styrke koblingen mellom kulturskoler og grunnskolen**, slik at flere elever får tilgang til kulturtilbud i skolehverdagen, samtidig som det sikres egnede lokaler og utstyr.
- **Utvide ordningen med kulturdager ved alle skoler**, for å sikre at alle barn, uavhengig av bakgrunn, får muligheten til å oppleve og delta i kunst- og kulturaktiviteter.
- **Forsterke samarbeidet mellom Kulturskolen, barnehager og helsesektoren**, slik at kultur i større grad brukes som et verktøy for helsefremmende og forebyggende tiltak.
- **Subsidiere kostnader** for å sikre flere friplasser for hustander med lav inntekt.

Styrking av Kulturskolen er en investering i byens kulturelle fremtid, samtidig som den bidrar til å gjøre kunst og kultur tilgjengelig for alle. Med økte ressurser og bedre rammevilkår kan Kulturskolen spille en enda viktigere rolle i å skape et levende og inkluderende kulturliv i Trondheim.

Vi anbefaler å øke bevilgningen for denne posten med **6 millioner kroner**.

7. Sammen mot 2030 – Kunnskapsløft innen kulturfeltet

Idretten har vist at den kan samle seg om felles mål, men kulturlivet har fortsatt et stykke å gå for å oppnå samme fellesskap og slagkraft. Under VM har det vært et omfattende kulturprogram med høy kvalitet, men initiativene har ofte stått alene uten å forsterke hverandre i en helhetlig strategi. Dette viser behovet for å utvikle bedre samarbeidsmodeller og strukturer, slik at kulturfeltet er godt forberedt på å ta ut potensialet som ligger i 2030-markeringen.

Vi foreslår å utvikle årlige kulturprogram fram mot 2030, etter modell fra nasjonaljubileet, med ulike satsingsområder hvert år. På denne måten kan vi bygge erfaringer, strukturer og samarbeidsmodeller som sikrer at vi står samlet og styrket når jubileumsåret kommer. Økt kunnskap om vår kulturarv, historie og nasjonale identitet er avgjørende for å skape en inkluderende og bærekraftig kulturutvikling. Derfor bør det satses på et kunnskapsløft innen kulturfeltet, med finansiering både nasjonalt og gjennom EU-midler.

Vi anbefaler at det avsettes en øremerket bevilgning på **5 millioner kroner** til dette formålet.

8. Kultur i byutviklingen

Kultur spiller en avgjørende rolle i byutviklingen i Trondheim, både som en drivkraft for samfunnsutvikling og som en faktor som skaper attraktive og levende byrom. En strategisk tilnærming til kultur i byutviklingen innebærer ikke bare å integrere kultur i planleggingen, men også å legge til rette for eksperimentering og innovasjon gjennom målrettede initiativer og økonomisk støtte.

Vi foreslår friske midler til prøveprosjekter som utforsker nye måter å bruke kultur på som verktøy for utvikling. Dette kan innebære å støtte midlertidige og permanente kulturtiltak på sentrale utviklingsområder som Nyhavna, der kunst og kultur kan bidra til å forme områdets identitet og skape attraktive møteplasser for byens innbyggere.

Videre er det viktig å styrke kulturaktiviteten i Midtbyen for å sikre at sentrum forblir en dynamisk og levende del av Trondheim. Dette kan gjøres ved å stimulere til flere kunstneriske uttrykk i det offentlige rom, styrke kulturnæringer og legge til rette for samarbeid mellom ulike aktører.

I tillegg bør bydelene utenfor sentrum også få økt fokus på kultur som en del av lokalmiljøutviklingen. Et dedikert løft for bydelskultur kan bidra til å skape mer inkluderende og levende nabolag, der kultur fungerer som en brobygger mellom mennesker og en kilde til lokal identitet og stolthet.

En strategisk satsing på kultur i byutviklingen innebærer dermed både økonomiske virkemidler, innovasjon i bruken av byrom og en helhetlig forståelse av hvordan kultur kan bidra til en mer bærekraftig og attraktiv by for alle innbyggere.

Vi anbefaler at det avsettes en øremerket bevilgning på **2 millioner kroner** til dette formålet.

9. Posisjonering som kulturby

Trondheim har allerede en rekke nasjonale og internasjonale kulturaktører og arrangementer som bidrar til å styrke byens kulturelle identitet, blant annet UKM, NM Janitsjar, NM Kor, ISFIT, Trondheim Calling, Nidarosdomen og Trondheimsolistene. Disse aktørene representerer et betydelig kulturelt mangfold, men potensialet for å videreutvikle dem er stort. Ved å investere i økt synlighet, bedre finansiering og mer samordnede tiltak, kan Trondheim befeste sin posisjon som en nasjonal og internasjonal kulturby.

For å ta en sterkere posisjon på kulturfeltet må Trondheim i større grad arrangere nasjonale og internasjonale kulturarrangementer og konferanser. Dette vil ikke bare styrke byens omdømme, men også tiltrekke seg flere besøkende, kunstnere og kulturarbeidere. En slik satsing vil kunne gjøre Trondheim til en arena for viktige nasjonale og internasjonale kunst- og kulturdebatter, samtidig som det vil styrke de eksisterende arrangementene og gi dem økt gjennomslagskraft.

Studentkulturen i Trondheim er en betydelig ressurs som i større grad bør integreres i byens øvrige kulturliv. Med en av landets største studentpopulasjoner har Trondheim en unik mulighet til å styrke koblingen mellom unge kulturutøvere og etablerte aktører. Dette vil ikke bare skape grobunn for nytenkning og eksperimentering i kunst- og kulturfeltet, men også sikre rekruttering og fornyelse av det etablerte kulturlivet.

For å lykkes med denne posisjoneringen er det nødvendig å styrke markedsføring og strategisk kommunikasjon. Det trengs ressurser for å fortelle historien om Trondheim som kunst- og kulturby på en mer målrettet måte, både nasjonalt og internasjonalt. En styrket innsats på dette området vil ikke bare gi økt synlighet, men også bidra til å tiltrekke nye investeringer, samarbeidspartnere og kulturaktører til byen.

Vi anbefaler at det avsettes en øremerket bevilgning på **2 millioner kroner** til dette formålet.

10. Kulturnæringløft

Trondheim har en stor og dynamisk kultursektor med rundt 4 500 sysselsatte, fordelt på et bredt spekter av kunst- og kulturfelt. Blant disse finner vi 1 970 foretak drevet av utøvende kunstnere, som skaper verdier både økonomisk og kulturelt. Kulturnæringen er en viktig drivkraft for byens identitet, attraktivitet og sosiale liv, samtidig som den bidrar til innovasjon og økonomisk vekst.

Til tross for kulturfeltets betydelige bidrag til samfunnet, sliter mange av disse aktørene økonomisk. De fleste har en sammensatt og ofte prosjektbasert finansieringsmodell, der inntektene kommer fra både offentlig støtte og private midler. Økonomisk usikkerhet er en gjennomgående utfordring, særlig for mindre aktører og enkeltkunstnere. Dette begrenser muligheten til å utvikle nye prosjekter, eksperimentere kunstnerisk og sikre langsiktig bærekraft.

For å styrke kulturnæringen i Trondheim er det nødvendig med målrettede tiltak som stimulerer verdiskaping og økonomisk stabilitet i sektoren. Vi ønsker en satsing som kan bidra til å skape bedre rammevilkår for kunstnere og kulturbedrifter, styrke samarbeidet mellom næringsliv og kulturfeltet og legge til rette for nye, innovative forretningsmodeller.

Ved å investere i kulturnæringens bærekraft sikrer vi et mer mangfoldig, levende og tilgjengelig kunst- og kulturtilbud for byens innbyggere. Dette vil ikke bare komme kulturarbeidere til gode, men også styrke Trondheim som en attraktiv by for både kunstnere, publikum og næringsliv.

Vi anbefaler at det avsettes en øremerket bevilgning på **2 millioner kroner** til denne satsingen.